

Mikeets - 'Aan het einde' 5785.

Genesis - Bereesjiet 41:1 - 44:17.

1 Koningen 3:15 - 4:1 & Matteüs 27:15-46.

Parasja Mikeets

De tien broeders van Jozef trekken naar Egypte om koren te kopen. Ze verschijnen voor onderkoning Jozef, die van slaaf opgeklommen is tot heerser over Egypte en zijn voorraadschuren, die dank zij zijn vooruitziende blik zijn gevuld en in de nu aangebroken jaren van hongersnood zijn geopend om koren te distribueren aan de hongerende bevolking. De broers herkennen hun ooit door hen als slaaf verkochte broer niet, maar andersom herkent Jozef hen wel. Hij is geschokt en weet niet zeker of de mannen die voor hem staan het wel verdienen, dat hij zich aan hen bekend maakt. Hij besluit ze duchtig aan de tand te voelen.

Van sommige kanten wordt aan Jozef wel wraakzuchtig en sadistisch gedrag tegenover zijn broers verweten, doordat hij hen aan allerlei beproevingen (zoals valse beschuldigingen) onderwerpt en daarmee ook zijn oude vader Jacob tot het uiterste ongerust maakt.

Vele joodse commentatoren leggen liever de nadruk op het uiterst subtiel spel, dat de onderkoning van Egypte speelt om te testen of zijn plotseling uit Kena'an opgedoken broers ook echt van binnenuit zijn veranderd. Alleen dan kan hij zich veilig en gelijkwaardig aan zijn zo zeer gemiste familie toevertrouwen.

Daarom heeft Jozef een lastig parcours uitgezet voor zijn broers, waarlangs zij geleidelijk tot besef van schuld zouden kunnen komen en tot inkeer. Immers pas dan, als Jozef merkt dat zijn broers wezenlijk schuld kunnen voelen kan hij zijn eventuele wraakplannen laten gaan, kan hij kiezen voor het verlangen naar zijn familie, voor de ook altijd levend gebleven liefde; en kan hij zich bekendmaken en komen tot ontmoeting en verzoening.

Want dat onderliggend de liefde de motivatie voor het complexe gedrag van Jozef vormt blijkt alleen al door de vele tranen, die hij tijdens de confrontatie met zijn familie vergiet. In de Torah wordt niet veel gehuild. In de Nieuwe Bijbelvertaling komt het zeven keer voor, waarvan het merendeel - vier keer - in de scènes van Jozef en zijn familie in Egypte.

Hagar huilt in de woestijn, verlaten en alleen met haar Jishmaël. (Gen. 21:16) Ezau barstte in tranen uit, tranen van woede en onmacht, toen hij van zijn vader hoorde dat de zegen al was vergeven aan Jacob. (Gen. 27:38).

Jacob en Ezau lieten hun tranen de vrije loop, toen ze elkaar na lange tijd weer ontmoetten (Gen. 33:4) Tranen worden door Jozef vier keer vergoten; als hij hoort, hoe na de eerste hindernissen de broers voor de eerste keer hun schuldgevoelens met elkaar bespreken (Gen.42:24); als de broers de tweede keer bij hem komen en hij zijn geliefde Benjamin bij hen ziet (Genesis 43,30), als hij zich aan zijn broer bekend maakt (Genesis 45:2), en als hij ten slotte zijn oude vader weer ontmoet (Gen. 46:29).

(Gelachen wordt er in de Torah niet veel. Het merendeel van het gelach wordt gedaan in de scènes rond Avraham, Sara, Jitschak en Jishmaël. En dan is het vooral uit ongeloof of uit spot. Echt gelachen uit vreugde is alleen te vinden in Gen. 21:6: "“God maakt dat ik kan lachen,” zei Sara, ‘en iedereen die dit hoort zal met mij mee lachen’", toen Jitschak werd geboren en hij heet dan ook Jitschak, ‘hij zal lachen’ of ‘hij lachte’).

Als de broers na de tweede komst bij de onderkoning op weg naar huis weer worden gesnapt op de door Jozef geësceneerde diefstal van een bokaal, nota bene bij de jongste broer en lievelingszoon van Jacob, Benjamin, begrijpen ze, dat het hier een beproeving betreft en bekennen ze, dat ze grote schuld hebben.

Jehoeda antwoordde (Gen.44:15):

‘Wat kunnen wij u zeggen, mijn heer? Welke woorden kunnen wij spreken? Hoe kunnen we ons rechtvaardigen?’

Een mooie midrash (vermeld door Nechama Leibowitz in haar commentaar op Mikeets, waaruit ik ook verder heb geput) breidt deze drie zinnen van Jehoeda van het hier en nu uit naar een verder verleden, waarin de zonen van Jacob nu hun schuld voelen, ook over vroeger begane wandaden en schoon schip maken.

‘Wat kunnen wij u zeggen, mijn heer?’ Slaait dan op de escapade van Jehoeda met Tamar (Gen. 38)

‘Welke woorden kunnen wij spreken?’ Slaait op de incest van Ruben met de bijvrouw van zijn vader (Gen. 35:22).

'Hoe kunnen we ons rechtvaardigen?' verwijst naar de slachting door Shimon en Levi van de mannen van Shechem en de plundering van de stad door de andere zonen van Jacob (Gen. 34)

Het ultieme bewijs van de werkelijke ommekeer (tesjoewa) wordt geleverd als, overeenkomstig de omschrijving van Maimonides, de berouwvolle overtreder later na zijn ommekeer in een identieke situatie belandt en de overtreding niet begaat.

Jozef heeft nu zo'n identieke situatie gecreëerd, door – nadat de 'gestolen bokaal' bij Benjamin was teruggevonden - te eisen, dat de broers zouden terugkeren, maar dat de jongste broer Benjamin als slaaf in Egypte zou achterblijven. Stel, dat Jacobs zonen hiermee zouden instemmen, dan zouden ze wederom een (half)broer – wel een volle broer van Jozef, zijn lievelingsbroer – en wederom een zoon van Rachel in de steek laten.

Maar, dat deden ze niet; Jehoeda wierp zich in een ontroerende pleitrede, waarmee de volgende parasha 'Wajigash' begint, op om diens plaats als slaaf in te nemen.

Dat wordt het moment, dat Jozef overtuigd is en zich aan zijn broers kan openbaren.

Dan kan bewaarheid worden het beeld van psalm 133: *'Hoe goed is het, hoe heerlijk als broeders tezamen wonen!'*

Over de haftara.

Het is de tijd van Chanoeka en in een van de Haftara lezingen uit Zecharjah 2:14-4:7 is het thema van Chanoeka zeer sterk aanwezig in het visioen van de gouden zevenarmige Menora. De beschrijving van de Menora uit Zacharia wordt gelezen in de Haftara van de eerste sjabbat van het Chanoekafeest en besluit met een messiaans visioen van vrede, *"Niet door macht, niet door kracht maar door mijn Geest"* (Zach. 4:6) In dit visioen van Zecharjah zien we de 7-Armige kandelaar, pas veel later wordt de 8-Armige ontworpen naar aanleiding van de overwinning van een kleine groep Joodse gelovigen die zich niet willen laten onderwerpen aan de Grieks - heidense gebruiken en hun cultuur maar tegen alles in, G'd trouw blijven.

Ook in het evangelie van Johannes kunnen we een glimp van dit feest ter ere van de overwinning op de Grieken terug vinden: Hier lezen we dat Jeshua naar de tempel in Jeruzalem gaat als het Chanoeka is *"En het was het feest van de vernieuwing van de tempel te Jeruzalem; en het was winter"* (Joh. 10:22).

Hoe het toen gevierd werd is niet duidelijk uit de Bijbeltekst, maar er was belangstelling voor en we lezen dat ook Jeshua tijdens dat feest in de tempel was (vs. 23). De Griekse en daarmee ook in de meeste vertalingen weergegeven naam "feest van de vernieuwing van de tempel" laat zien dat het een herdenkingsfeest is van de inwijding van de tempel.

Tijdens dat feest brandde de achtarmige Menora op gewijde olie en alle lampjes worden aangestoken door het ene negende lampje ervoor de **'sjammash' wat dienaar betekent.**

En het getal acht - 8 is tevens het getal van de Messias, die wij kennen onder de naam, Jeshua die de gezalfde is en bij Zijn 'Komst' (voor ons wederkomst), zal hij zich volgens velen als allereerste aan Zijn broeders en zusters 'het Joodse volk' (net zoals Jozef, zoals we in de parasja van deze week hebben kunnen lezen) openbaren.

Jozef werd in Egypte eerst een **dienaar** alvorens hij de ongekroonde onderkoning werd.

Ook Jeshua is gekomen als een **dienaar**, Hij de Nazarener rebbe, ook al werd hij als een voornaam spreker en wonderwerker bekeken en begroet, bleef altijd zeer nederig en eiste nooit de voorgekomen wonderen als een onderdeel van zijn macht, maar schreef deze wonderen steeds toe aan zijn hemelse Vader, de Enige Ware G'd van Israëel.

Hij is **'Het Licht der wereld'** die de uiteindelijke overwinning, als dienaar van de allerhoogste G'd zal geven door de vijand te verslaan.

Bronnen: de Bijbel, Rob Cassuto en een beetje van myself.

Chanoeka sameach en Shabbat Shalom. *Rinze.*